

بررسی نظرات مشمولین قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی در خصوص «سامانه یکپارچه آموزش مداوم»

دکتر علیرضا رحیم نیا^۱، فرشید منجمی^۲، محبوبه شمس^۳

چکیده

زمینه و هدف: به منظور همسویی با تحولات فناوری اطلاعات و ارتباطات و بهره‌گیری از مزایای سیستم‌های رایانه‌ای، «سامانه یکپارچه آموزش مداوم جامعه پزشکی» در قالب نظام اطلاعاتی جامعی با ساختار سیستم‌های مدیریت اطلاعات در سال ۱۳۸۹ طراحی و در سال ۱۳۹۰ مورد بهره‌برداری قرار گرفته است، با توجه به آخرین دستورالعمل اداره کل آموزش مداوم کلیه مشمولین ملزم به ارائه گواهی آموزشی تنها از طریق این سامانه اند، مطالعه حاضر با هدف بررسی نظرات مشمولین در مورد سامانه مذکور انجام شد.

روش بررسی: این مطالعه‌ی توصیفی در نیمه دوم سال ۱۳۹۱ در اداره کل آموزش مداوم انجام گرفت. جامعه پژوهش شامل تمام مشمولین عضویت یافته در سامانه بود و با روش نمونه‌گیری تصادفی، حجم نمونه ۳۸۴ نفر محاسبه شد. اطلاعات از طریق پرسشنامه‌ی پژوهشگر ساخته‌ی روا و پایا جمع‌آوری شد و در نهایت ۳۴۳ نفر پاسخگو بودند. برای تحلیل یافته‌ها از نرم افزارهای Excel ۲۰۰۷ و Spss ۱۶،۰ استفاده شد.

یافته‌ها: بطور کلی ۱۲،۵٪ از مشمولین، سامانه‌ی مورد نظر را عالی، ۳۳،۵٪ مطلوب، ۳۱،۵٪ قابل قبول، ۱۸،۷٪ ضعیف و ۳،۸٪ نامطلوب ارزیابی نمودند. از میان یازده حوزه کارکردی مورد بررسی بیشترین میانگین امتیازی مربوط به کارنامه آموزش مداوم ($1/00 \pm 2/61$) و کمترین مربوط به اطلاعات جزئیات برنامه‌ها ($2/16 \pm 1/03$) بود.

نتیجه‌گیری: از آنجایی که هدف از ایجاد این سامانه در سطح مشمولین، بهبود سرویس دهی به آنها و تأمین اطلاعات فردی و آموزشی و تسهیل بسیاری از فعالیت‌های اداری و مالی در نظر گرفته شده بود، با راه اندازی این سامانه گام موثری در جهت بهبود این نظام آموزشی برداشته شده است.

واژه‌های کلیدی: آموزش مداوم پزشکی، سیستم مدیریت اطلاعات، سیستم یکپارچه‌ی پیشرفته مدیریت اطلاعات

۱- نویسنده مسئول: استادیار گروه ارتوپدی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله، تهران، ایران. email: alireza_rahimnia@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد آموزش مدارک پزشکی، اداره کل آموزش مداوم جامعه پزشکی، تهران، ایران.

۳- کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی، اداره کل آموزش مداوم جامعه پزشکی، تهران، ایران.

مقدمه

آموزش مداوم جامعه پزشکی (Continuing Medical Education) به فعالیت‌های پس از فارغ التحصیلی اطلاق می‌گردد که به منظور افزایش دانش، مهارت حرفه‌ای و یا ارتقاء کیفیت فعالیت‌های حرفه‌ای شاغلین حرف پزشکی تدوین می‌شود (۱)، به روز بودن حرفه‌ای همواره به عنوان یک پیش شرط اخلاقی برای این گروه از شاغلین در نظر گرفته شده است (۲).

اکنون بیش از دو دهه از تصویب «قانون آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور» می‌گذرد، قانونی که ابتدا تحت عنوان «قانون لزوم بازآموزی و نوآموزی جامعه پزشکی کشور و ارتقاء سطح دانش پزشکی آنها» در سال ۱۳۶۹ با اجرای پنج ساله آزمایشی آن موافقت شد و سپس در سال ۱۳۷۵ با توجه به اهمیت آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور به تصویب نهایی مجلس شورای اسلامی رسید (۳).

براساس آئین نامه اجرایی، هدف کلی از اجرای قانون مذکور ارتقاء سطح دانش و مهارت‌های شغلی جامعه پزشکی کشور، بهینه سازی خدمات بهداشتی - درمانی کشور و دستیابی به استانداردهای کارآمد و مطلوب خدمات پزشکی و حرفه‌ای وابسته منطبق با نیازهای جامعه ذکر شده است (۴) که به منظور دستیابی به این سه هدف کلان، جمع آوری و دسترسی به اطلاعاتی در خصوص مشمولین این قانون، برنامه ها، نیازهای آموزشی و ... نه تنها ضروری که اجتناب ناپذیر است.

از سویی دیگر براساس برآوردهای آماری، تعداد مشمولین از ابتدای اجرای قانون تا به امروز افزایشی حدود سه برابر داشته است. همچنین تعداد مجموع انواع برنامه‌های آموزش مداوم (سمینار، همایش، کنگره، کوتاه مدت حرفه ای، مدون، کنفرانس، کارگاه و خودآموزی) از ۶ برنامه در سال ۱۳۶۹ به تعداد ۹،۰۳۹ برنامه در سال ۱۳۹۱ افزایش یافته است که به وضوح بیانگر رشد فزاینده و سیر صعودی آن در سالهای آینده است (جدول شماره ۱). به علاوه پراکندگی وسیع فراگیران در سطح کشور که بر طبق ماده ۱ قانون آموزش مداوم تمامی دانش آموختگان رشته‌های گروه پزشکی را شامل می‌شود و نیز تنوع موضوعات آموزشی،

جدول شماره ۱: برنامه‌های آموزش مداوم اجرا شده در فاصله‌ی سالهای ۱۳۶۹ تا ۱۳۹۱

سال	تعداد برنامه	سال	تعداد برنامه
۱۳۶۹	۶	۱۳۸۱	۱۶۷۴
۱۳۷۰	۸۷	۱۳۸۲	۱۸۵۳
۱۳۷۱	۲۹۸	۱۳۸۳	۲۹۲۵
۱۳۷۲	۳۳۰	۱۳۸۴	۴۵۳۶
۱۳۷۳	۴۴۸	۱۳۸۵	۵۲۴۴
۱۳۷۴	۷۹۴	۱۳۸۶	۵۳۰۲
۱۳۷۵	۷۷۲	۱۳۸۷	۵۷۵۳
۱۳۷۶	۷۶۸	۱۳۸۸	۶۴۲۸
۱۳۷۷	۹۰۲	۱۳۸۹	۶۵۶۹
۱۳۷۸	۱۲۱۹	۱۳۹۰	۷۵۳۳
۱۳۷۹	۱۵۶۹	۱۳۹۱	۹۰۳۹
۱۳۸۰	۱۷۷۵	جمع کل	۶۵۸۲۴

لزوم برنامه‌ریزی‌های جامع و دقیق را ایجاب کرده است که مدیریت آن نیازمند اطلاعات منظم، صحیح و روزآمد می‌باشد (۳ و ۵).

اکنون که بیش از چند دهه از تحولات فناوری اطلاعات و ارتباطات و ورود آن به عرصه‌های آموزشی و دانشگاهی می‌گذرد (۶) به منظور همسویی با این تحولات و بهره‌گیری از مزایای سیستم‌های رایانه‌ای، نظام اجرایی آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور در قالب یک نظام اطلاعاتی جامع و با ساختار سیستم‌های مدیریت اطلاعات^۱ (M.I.S) در پایان سال ۱۳۸۹ طراحی و در ۶ دانشگاه علوم پزشکی کشور به صورت آزمایشی مورد استفاده قرار گرفت و در طول سال ۱۳۹۰ پس از مهیا شدن زیر ساخت‌های نرم افزاری و سخت افزاری مناسب، «سامانه یکپارچه آموزش مداوم جامعه پزشکی» در کلیه مراکز مجری آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور که شامل ۲۸۷ مرکز می‌باشند (شامل طیف بسیار گسترده‌ای از دانشگاه‌های علوم پزشکی، انجمن‌ها، مراکز تحقیقاتی و پژوهشکده‌ها تا سازمان‌های نظام پزشکی، نظام پرستاری، پزشکی قانونی و...) نصب و مورد بهره‌برداری قرار گرفت و در حال حاضر کلیه کاربران ستادی، کاربران مراکز

1- Management Information System

مواد و روش بررسی

این مطالعه توصیفی به منظور بررسی نظرات مشمولین در خصوص سامانه یکپارچه آموزش مداوم جامعه پزشکی در نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۱ انجام شد. کل جمعیت مشمولین قانون آموزش مداوم که تا زمان محاسبه نمونه در سامانه عضویت یافته بودند ۱۶۴۰۰۰ نفر بود و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۴ نفر با ضریب اطمینان ۹۵٪ ($d = 0/05$) محاسبه شده است. پس از توزیع پرسشنامه‌ها از طریق ۷ مرکز مجری و نیز ارسال ایمیل به تعدادی از مشمولین که به طور تصادفی انتخاب شدند، اطلاعات مورد نیاز جمع آوری شد و در نهایت ۳۴۳ پرسشنامه‌ی تکمیل شده جهت بررسی بدست آمد. پرسشنامه مورد استفاده پرسشنامه‌ی پژوهشگر ساخته بوده با ۱۱ سوال ۵ گزینه‌ای که به شیوه‌ی لیکرت طراحی و از ۰ تا ۴ امتیازدهی شد (امتیاز نامطلوب ۰، ضعیف ۱، قابل قبول ۲، مطلوب ۳ و عالی ۴). پس از طراحی پرسشنامه روایی آن توسط چند نفر از صاحب نظران و اساتید آشنا به مباحث آموزش مداوم و سامانه‌ی مورد نظر مورد تأیید قرار گرفت. همچنین به منظور سنجش پایایی پرسشنامه در ابتدا ۳۰ پرسشنامه جمع آوری شد و با استفاده از روش آلفای کرونباخ ضریب پایایی کل آن ۰/۹۴۶ بدست آمد و سپس بقیه‌ی پرسشنامه‌ها از طریق ارسال ایمیل به آدرس الکترونیک مشمولینی که در سامانه عضویت یافته بودند و همچنین با همکاری دبیران علمی برنامه‌های آموزش مداوم میان مشمولین به صورت کاملاً تصادفی توزیع و پس از تکمیل جمع آوری شد. با توجه به کارکردهای عمده‌ی تعریف شده برای این سامانه، ۱۱ حیطه شناسایی شد و مورد پرسش قرار گرفت که عبارتند از: خدمات قابل ارائه در سامانه/ عضویت در سامانه/ ثبت نام برنامه‌ها از طریق سامانه/ دریافت گواهی شرکت در برنامه از طریق سامانه/ پرداخت آنلاین هزینه‌ی ثبت نام در برنامه از طریق سامانه/ میزان صرفه جویی در وقت و هزینه با استفاده از سامانه/ دریافت گواهی نهایی (۱۲۵ امتیازی) از طریق سامانه/ اطلاع رسانی در خصوص استفاده از برنامه‌ها در سامانه/ اطلاعات سامانه در خصوص جزئیات برنامه‌ها/ وجود کارنامه آموزش مداوم

مجاز مجری آموزش مداوم، دبیران برنامه‌های آموزشی و از همه مهم‌تر بیش از ۱۶۴،۰۰۰ نفر مشمول ثبت شده در سامانه مورد بحث که به لحاظ قانونی ملزم به کسب امتیاز و شرکت در برنامه‌های آموزش مداوم می‌باشند می‌توانند اطلاعات مورد نیاز خود را از سامانه کسب و یا در آن ثبت نمایند (۷).

این سامانه با هدف سرویس دهی به چهار رکن اصلی آموزش مداوم کشور یعنی ستاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مراکز نظارت کننده نظیر سازمان نظام پزشکی، نظام پرستاری و ...، مراکز مجری از جمله دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور و ... و نیز مشمولین قانون آموزش مداوم طراحی و راه اندازی شده است (۷). که هدف از ایجاد این سیستم در سطوح مختلف چنین برشمرده شده است:

- در سطح ستاد؛ ایجاد یک بانک اطلاعاتی قوی و موثر جهت رفع نیازهای مدیریتی، نظارتی و تحقیقاتی آن
- در سطح مراکز نظارت کننده؛ ایجاد دسترسی سریع و الکترونیک به برنامه‌های آموزشی افراد و امتیاز کسب شده در دوره‌های زمانی مربوطه و امکان مشاهده گواهی‌های صادره به منظور صدور مجوز تمدید پروانه
- در سطح مراکز مجری؛ تسهیل در امور مدیریتی، برنامه‌ریزی، اجرایی، تحقیقاتی و اطلاع رسانی
- در سطح مشمولین؛ بهینه سازی سرویس دهی به مشمولین و تأمین کننده اطلاعات فردی و آموزشی و تسهیل بسیاری از فعالیت‌های اداری و مالی مربوطه (۵) با توجه به آخرین دستورالعمل اداره کل آموزش مداوم که از ابتدای سال ۱۳۹۱ فقط گواهی‌های صادره‌ی مشمولین از طریق سامانه ملاک عمل قرار می‌گیرد، این سوال مطرح می‌گردد که از نظر این گروه از کاربران سامانه، میزان مطلوبیت استفاده از آن چقدر است؟ آیا مشمولین در تمام مراحل استفاده از سامانه مطلوبیت یکسانی را تجربه می‌نمایند؟ کارایی آن را چگونه ارزیابی می‌نمایند؟ به این منظور سامانه یکپارچه آموزش مداوم جامعه پزشکی کشور در ۱۱ زمینه‌ی کارکردی مورد بررسی قرار گرفت.

در سامانه/ میزان کارآیی سامانه یکپارچه آموزش مداوم به منظور تحلیل توصیفی داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها، از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصد فراوانی و میزان پاسخگویی) با کمک نرم‌افزارهای excel 2007 و Spss 16.0 استفاده شد.

یافته‌ها

در بررسی انجام شده درصد بازگشت پاسخ (Response rate) ۸۹/۳۲٪ بود و بطور کلی در خصوص سامانه یکپارچه آموزش مداوم ۱۲،۵٪ از مشمولین نظر عالی اعلام نمودند، ۳۳،۵٪ مطلوب، ۳۱،۵٪ قابل قبول، ۱۸،۷٪ ضعیف و ۳،۸٪ نامطلوب (نمودار شماره ۱). نتایج هریک از یازده کارکرد بررسی شده به تفکیک به شرح زیر است: (جدول شماره ۲)

۱- میزان آشنایی مشمولین با خدمات قابل ارائه در

سامانه: با توجه به اینکه قبل از استفاده از هر نوع خدمتی ابتدا باید از وجود آن آگاه بود و در واقع آشنایی با آن خدمت برای استفاده از آن ضروریست، پیش از سنجش نظرات مشمولین شرکت کننده در این مطالعه، این سوال مطرح بود که مشمولین تا چه حد با خدمات قابل ارائه در این سامانه آشنایی دارند؟ در نظر سنجی به عمل آمده ۷۳/۵۲٪ درصد از مشمولین میزان آشنایی خود را با این خدمات در سطح عالی، مطلوب و قابل قبول اعلام نموده‌اند. همچنین ۲۶/۴۷٪ درصد از نظرات حاکی از ضعیف و نامطلوب بودن میزان آشنایی آن‌ها بوده است.

۲- مراحل عضویت در سامانه: با توجه به ضرورت

جمع‌آوری اطلاعات متنوع و متعدد از مشمولین، طبقه بندی این اطلاعات در بخش‌های مشخصات شناسنامه‌ای، اطلاعات تحصیلی و شغلی و سایر اطلاعات مرتبط با آموزش مداوم انجام پذیرفته است. در خاتمه‌ی عضویت در سامانه و تکمیل اطلاعات درخواستی کد رمز عبور فرد در اختیار وی قرار می‌گیرد. نظرات جمع‌آوری شده در این پژوهش حاکی از ۸۷/۵۷٪ درصد نظرات عالی، مطلوب و قابل قبول بودن مراحل عضویت و ۱۲/۴۲٪ درصد نظرات مبنی بر ضعیف و نامطلوب بودن مراحل عضویت در سامانه یکپارچه آموزش

مداوم بوده است.

۳- مراحل ثبت نام در برنامه‌ها از طریق سامانه: با

توجه به اطلاعات ثبت شده مشمولین در زمان عضویت در سامانه، ثبت نام مشمولین در برنامه‌های آموزش مداوم ثبت شده در سامانه، بدون درج اطلاعات تکراری انجام می‌پذیرد. براساس نظر سنجی به عمل آمده ۸۱/۱۹٪ از نظرات مبنی بر عالی، مطلوب و قابل قبول بودن مراحل ثبت نام در برنامه‌ها و ۱۸/۸۰٪ حاکی از ضعیف و نامطلوب بودن روند ثبت نام برنامه‌ها از این طریق بوده است.

۴- دریافت گواهی شرکت در برنامه از طریق سامانه:

تا پیش از راه اندازی سامانه یکپارچه آموزش مداوم، مشمولین با حضور در برنامه‌ها، گواهی مبنی بر حضور در برنامه را دریافت می‌کردند. با توجه به اینکه گواهی‌های دریافتی هر پنج سال یکبار بررسی می‌گردد، ارائه کلیه گواهی‌های شرکت در برنامه‌ها توسط مشمولین مشکلاتی برای آن‌ها ایجاد می‌نمود، از طرفی دانشگاه‌های بررسی کننده گواهی‌ها در پایان دوره، جهت تأیید صحت گواهی‌های ارائه شده با مشکل روبرو می‌شدند. با راه اندازی سامانه با تأکید بر حضور مشمولین در برنامه‌ها که در محدوده‌ی زمانی اجرای برنامه انجام می‌پذیرد، نسبت به ارسال گواهی الکترونیک حضور در برنامه اقدام می‌گردد. این گواهی‌ها توسط مشمولین و دانشگاه رسیدگی کننده در سامانه یکپارچه آموزش مداوم جامعه پزشکی قابل دسترسی می‌باشد. ۸۰/۳٪ مشمولین دریافت گواهی‌های مذکور را قابل قبول، عالی و مطلوب و ۱۹/۶۹٪ آن را ضعیف و نامطلوب ارزیابی کرده‌اند.

۵- پرداخت آنلاین از طریق سامانه: موضوع پرداخت

آنلاین به لحاظ تسریع و تسهیل حق ثبت نام برای مشمولین آموزش مداوم و نیز کاهش زمان رسیدگی به مبالغ دریافتی توسط مرکز مجری برنامه حائز اهمیت می‌باشد. تا پیش از راه اندازی سامانه یکپارچه آموزش مداوم، وجوه قابل پرداخت برای شرکت در برنامه‌ها از طریق واریز وجه و ارسال یا ارائه‌ی فیش پرداختی انجام می‌پذیرفته است. با توجه به امکانات بوجود آمده، بانکداری الکترونیک در تسریع و تسهیل پرداخت هزینه شرکت در برنامه‌ها تأثیرگذار می‌باشد. نظر سنجی انجام شده حاکی از رضایت ۷۳/۵۱٪

جدول شماره ۲: فراوانی و میانگین امتیازی پاسخ‌ها براساس میزان مطلوبیت سامانه یکپارچه آموزش مداوم جامعه پزشکی

نظرات	نامطلوب	ضعیف	قابل قبول	مطلوب	عالی	میزان پاسخ گویی	میانگین امتیاز	انحراف معیار
۱	۷ (%۲,۱)	۸۳ (%۲۴,۴)	۱۰۷ (%۳۱,۵)	۱۱۲ (%۳۲,۹)	۳۱ (%۹,۱)	۳۴۰ (%۹۹,۱)	۲,۲۳	۰,۹۸۶
۲	۷ (%۲,۱)	۳۵ (%۱۰,۴)	۱۱۰ (%۳۲,۵)	۱۳۹ (%۴۱,۱)	۴۷ (%۱۳,۹)	۳۳۸ (%۹۸,۵)	۲,۵۴	۰,۹۲۷
۳	۱۸ (%۵,۴)	۴۵ (%۱۳,۴)	۸۷ (%۲۶,۰)	۱۲۸ (%۳۸,۲)	۵۷ (%۱۷,۰)	۳۳۵ (%۹۷,۷)	۲,۴۸	۱,۰۸۸
۴	۱۳ (%۴,۰)	۵۱ (%۱۵,۷)	۸۵ (%۲۶,۲)	۱۰۰ (%۳۰,۸)	۷۶ (%۲۳,۴)	۳۲۵ (%۹۴,۸)	۲,۵۴	۱,۱۲۹
۵	۱۲ (%۴,۰)	۶۸ (%۲۲,۵)	۸۷ (%۲۸,۸)	۸۲ (%۲۷,۲)	۵۳ (%۱۷,۵)	۳۰۲ (%۸۸)	۲,۳۲	۱,۱۲۳
۶	۹ (%۳,۰)	۳۶ (%۱۱,۹)	۷۵ (%۲۴,۸)	۸۹ (%۲۹,۵)	۹۳ (%۳۰,۸)	۳۰۲ (%۸۸)	۲,۷۳	۱,۱۱۱
۷	۱۰ (%۳,۳)	۲۹ (%۹,۴)	۷۹ (%۲۵,۷)	۹۶ (%۳۱,۳)	۹۳ (%۳۰,۳)	۳۰۷ (%۸۹,۵)	۲,۷۶	۱,۰۸۵
۸	۱۴ (%۴,۱)	۹۳ (%۲۷,۵)	۷۹ (%۲۳,۴)	۱۱۲ (%۳۳,۱)	۴۰ (%۱۱,۸)	۳۳۸ (%۹۸,۵)	۲,۲۱	۱,۰۹۸
۹	۱۳ (%۳,۹)	۸۷ (%۲۶,۰)	۹۸ (%۲۹,۰)	۱۰۹ (%۳۲,۵)	۲۹ (%۸,۷)	۳۳۵ (%۹۷,۷)	۲,۱۶	۱,۰۳۱
۱۰	۵ (%۱,۵)	۴۲ (%۱۲,۸)	۹۷ (%۲۹,۷)	۱۱۵ (%۳۵,۲)	۶۸ (%۲۰,۸)	۳۲۷ (%۹۵,۳)	۲,۶۱	۱,۰۰۳
۱۱	۶ (%۱,۸)	۵۶ (%۱۶,۶)	۱۰۲ (%۳۰,۳)	۱۳۰ (%۳۸,۶)	۴۳ (%۱۲,۸)	۳۳۷ (%۹۸,۳)	۲,۴۴	۰,۹۷۱
جمع کل	۱۳ (%۳,۸)	۶۴ (%۱۸,۷)	۱۰۸ (%۳۱,۵)	۱۱۵ (%۳۳,۵)	۴۳ (%۱۲,۵)	۳۴۳ (%۱۰۰)		

ارزیابی نموده‌اند.

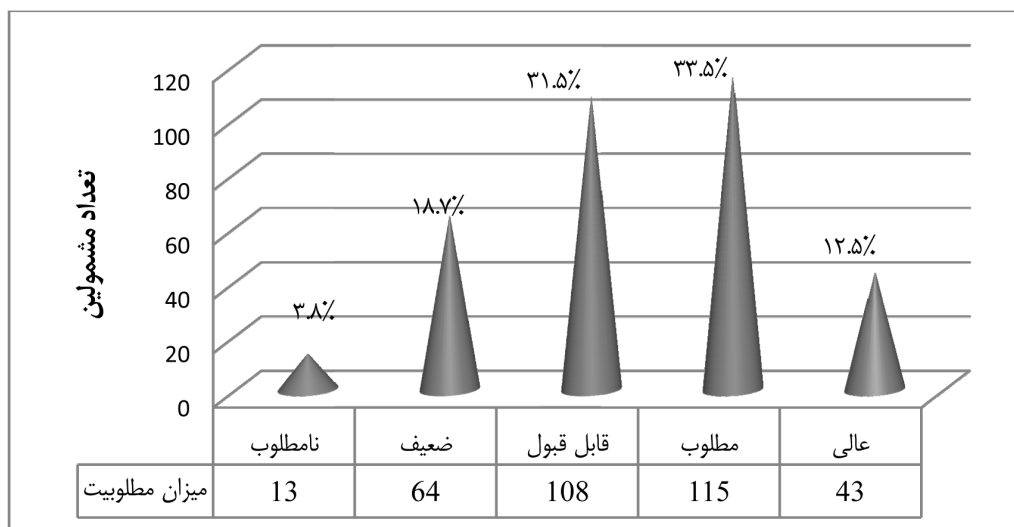
۷- دریافت گواهی ۱۲۵ امتیازی در برنامه از طریق

سامانه: براساس آئین نامه اجرایی آموزش مداوم جامعه پزشکی، امتیاز مضمولین در دوره‌های پنج ساله مورد بررسی قرار می‌گیرد. اخذ گواهی ۱۲۵ امتیازی توسط مضمولین و رسیدگی به امتیازات کسب شده مستلزم ارائه فیزیکی گواهی‌ها (کاغذی) و صرف وقت جهت رسیدگی و ابطال گواهی‌های ارائه شده بوده است. با راه اندازی سامانه تمهیدات لازم به منظور ثبت گواهی حضور در برنامه‌ها توسط مضمولین پیش بینی شده است. مراکز بررسی کننده

مضمولین از خدمت فوق است که آن را قابل قبول، مطلوب و عالی ارزیابی نموده اند و ۲۶/۴۹٪ ضعیف و نامطلوب.

۶- میزان صرفه جویی در وقت و هزینه با پرداخت

آنلاین از طریق سامانه: با امکانات بوجود آمده در بخش پرداخت آنلاین و تسریع انجام تراکنش‌های مالی و بکارگیری این امکانات در سامانه یکپارچه در زمان پرداخت وجوه شرکت در برنامه‌ها صرفه جویی ایجاد شده است. در بررسی انجام شده ۸۵/۰۹٪ میزان صرفه جویی در وقت و هزینه خود را با پرداخت آنلاین از طریق سامانه قابل قبول، مطلوب و عالی و تنها ۱۴/۹٪ آن را ضعیف و نامطلوب

نمودار ۱ - توزیع فراوانی نظر کلی مشمولین در رابطه با سامانه یکپارچه آموزش مداوم

میان پاسخ دهندگان ۶۸/۳۴٪ نظر قابل قبول، مطلوب و عالی نسبت به اطلاع رسانی برنامه‌ها در سامانه داشتند و ۳۱/۶۵٪ آن را ضعیف و نامطلوب اعلام نمودند.

۹- اطلاعات سامانه در مورد جزئیات برنامه‌ها: با

توجه به وجود برنامه‌های مختلف آموزش مداوم، ثبت جزئیات برنامه‌ها در سامانه، مشمولین را در انتخاب برنامه‌های مورد نیاز که علاقه بیشتری نیز به آنها دارند، یاری می‌نماید. در نظرسنجی انجام شده ۷۰/۴۴٪ مشمولین جزئیات ثبت شده برنامه‌ها را قابل قبول، مطلوب و عالی ارزیابی نموده‌اند و ۲۹/۸۵٪ ضعیف و نامطلوب.

۱۰- وجود کارنامه آموزش مداوم در سامانه: از آنجایی

که کسب ۱۲۵ امتیاز توسط مشمولین در یک دوره پنج ساله، ارائه امتیازات با عنایت به نوع برنامه‌ها و الزامی بودن آنها مطرح می‌باشد. در قسمت کارنامه آموزش مداوم، فهرست برنامه‌هایی که مشمولین در آنها ثبت نام کرده‌اند همراه با وضعیت امتیازی آنها قابل رویت می‌باشد. از کارنامه آموزش مداوم هم مشمولین و هم مراجع رسیدگی کننده به امتیازات آنها استفاده می‌نمایند. این کارنامه می‌تواند مشمولین را در مدیریت برنامه‌های خود و کسب امتیاز مورد نیاز یاری نماید. در این نظرسنجی ۸۵/۶۲٪ پاسخ دهندگان وجود کارنامه آموزش مداوم در سامانه را

امتیازات نسبت به صدور گواهی ۱۲۵ امتیازی پایان دوره اقدام و سایر مراجع صدور پروانه کار از طریق سامانه گواهی صادره را بدون اتلاف وقت رویت می‌نمایند. در خصوص دریافت گواهی مذکور ۸۷/۲۹٪ مشمولین نظرات قابل قبول، مطلوب و عالی و تنها ۱۲/۷٪ نظر ضعیف و نامطلوب ابراز داشتند.

۸- اطلاع رسانی برنامه‌ها در سامانه: از زمان شروع

اجرای قانون آموزش مداوم، اطلاع رسانی در خصوص برنامه‌ها با اشکال مختلف انجام می‌پذیرفته است. در ابتدا فهرست برنامه‌ها، زمان و محل برگزاری آنها از طریق نشریه‌ای به اطلاع مشمولین رسانده می‌شد. با پیشرفت‌های بوجود آمده از شیوه‌های دیگر از قبیل تلفن گویا و وب سایت‌های متعدد، اطلاع رسانی به مشمولین انجام می‌پذیرفت که البته هیچ کدام از موارد فوق‌الذکر اطلاع رسانی جامع و کاملی را برای مشمولین فراهم نمی‌کرد. با توجه به تمهیدات پیش بینی شده در سامانه مشمولین به اطلاعات جامع و کامل برنامه‌ها دسترسی داشته و می‌توانند برنامه‌های مورد نظر خود را نیز جستجو نمایند. به علاوه با توجه به اطلاعات تحصیلی مشمولین با ثبت برنامه‌های آموزش مداوم براساس گروه هدف تعیین شده در برنامه، به مشمولین از طریق صفحه‌ی شخصی آنها در سامانه اطلاع رسانی به عمل می‌آید. از

است را می‌توان به صورت زیر دسته بندی نمود:

- اهمیت به روز بودن اطلاعات برنامه‌های آموزش مداوم (۸)
- وجود برخی بی‌عدالتی‌ها برای شرکت در برنامه‌های آموزشی (۹)
- وجود ضعف در اطلاع رسانی برنامه‌ها (۱۰ و ۸)
- علاقمندی مشمولین به اطلاع قبلی از مباحث و برنامه‌های آموزشی (۱۱)
- کم اطلاعی مشمولین از قوانین و دستورالعمل‌های آموزش مداوم (۱۲ و ۱۳)

از این نکته نیز نباید غافل بود که با گذشت حدود دو سال از راه اندازی سامانه‌ی مورد مطالعه نمی‌توان به راحتی در مورد کارایی آن قضاوت کرد و نیاز به زمان و بررسی‌های بیشتری برای ارزیابی آن می‌باشد، و به طور یقین با گذشت زمان و افزایش تعداد مشمولین نیاز مبرم به تغییرات و به روزنمایی آن خواهد بود.

از آنجایی که هدف از ایجاد این سامانه در سطح مشمولین، بهبود سرویس دهی به آنها و تأمین اطلاعات فردی و آموزشی و تسهیل بسیاری از فعالیت‌های اداری و مالی مربوطه در نظر گرفته شده بود، می‌توان کارکردهای سامانه را در ارتباط با هدف پیش گفت، مورد بررسی قرار داد.

اگرچه حدود ۷۵٪ افراد به میزان قابل قبول و بیشتر با خدمات سامانه آشنایی داشتند اما حدود ۲۵٪ میزان آشنایی خود را ضعیف و نامطلوب ارزیابی نمودند که بیانگر احساس نیاز یک چهارم از مشمولین به آشنایی و اطلاع از خدمات فوق می‌باشد. نیازی که به یقین باید از سوی برنامه ریزان و مجریان برنامه‌های آموزش مداوم مورد توجه جدی قرار بگیرد.

علاوه بر تأمین اطلاعات مورد نیاز، استفاده از سامانه‌ی مورد بحث موجبات تسهیل بسیاری از فرایندها و فعالیت‌های اداری و مالی را فراهم نموده، با میزان بالای عضویت و ثبت نام الکترونیک مشمولین (بیش از ۱۶۴۰۰۰ نفر) نیاز به مراجعات وقت گیر حضوری که بعضاً به دلیل طی مسافت‌های طولانی پرهزینه نیز می‌باشد به حداقل ممکن کاهش یافته است و همچنین موجب کاهش مراجعات مکرر مشمولین به مراکز مجاز مجری می‌شود که این امر نظر مساعد مشمولین را در پی داشته است.

قابل قبول، مطلوب و عالی دانستند و ۱۴/۳۷٪ آن را ضعیف و نامطلوب.

۱۱- کارایی سامانه یکپارچه آموزش مداوم: با عنایت

به امکانات پیش بینی شده در سامانه یکپارچه آموزش مداوم، در آخرین سوال نظرسنجی انجام شده کارایی سامانه برای مشمولین مورد بررسی و پرسش قرار گرفته است. در مجموع ۸۱/۶٪ پاسخ دهندگان کارایی سامانه یکپارچه آموزش مداوم را قابل قبول، مطلوب و عالی و ۱۸/۳۹٪ ضعیف و نامطلوب ارزیابی نموده‌اند.

بحث

با عنایت به نیازهای اطلاعاتی مشمولین به انواع برنامه‌های آموزش مداوم، زمان و محل برگزاری برنامه‌ها، جزئیات برنامه‌ها از خدمات فراهم شده و قابل ارائه سامانه یکپارچه آموزش مداوم می‌باشد. علاوه بر ارائه جزئیات برنامه‌ها/ ارائه گواهی شرکت در برنامه‌های آموزش مداوم/ امکان جمع آوری و تجمیع گواهی‌های صادره در سامانه/ اطلاع رسانی و ثبت نام در انواع برنامه‌های آموزشی (حضوری، غیرحضوری و ...) با صرف کمترین زمان ممکن و ورود حداقل اطلاعات/ صدور گواهی پنج ساله به صورت الکترونیک و ارسال آن برای سایر مراجع از طریق سامانه/ اطلاع رسانی و دسترسی به مشمولین محترم از طریق تلفن همراه و پست الکترونیک ثبت شده در سامانه/ فراهم شدن امکان پرداخت آنلاین مبلغ ثبت نام در برنامه‌ها/ دسترسی به لیست مراکز آموزش مداوم کل کشور شامل؛ دانشگاه‌های علوم پزشکی، سازمان‌ها و معاونت‌های مرکزی وزارتخانه، انجمن‌های علمی، مراکز تحقیقاتی و ... / اطلاع از امتیازات کسب شده از طریق کارنامه آموزش مداوم / دسترسی به آخرین بخشنامه‌ها و آئین نامه‌های اداره کل آموزش مداوم بخشی از خدمات قابل ارائه به مشمولین آموزش مداوم جامعه پزشکی می‌باشد.

براساس بررسی‌های به عمل آمده از سایر مطالعاتی که در زمینه‌ی برنامه‌های آموزش مداوم توسط محققین داخلی صورت گرفته، برخی دلایل ضعف نظام آموزش مداوم که با راه اندازی سامانه یکپارچه آموزش مداوم مرتفع گردیده

اطلاع رسانی در این زمینه تدبیری اندیشه شود. آنگونه که از نتایج بدست آمده پیداست اکثریت مشمولین (حدود ۹۰٪) پرداخت آنلاین هزینه‌ها را موجب صرفه جویی در وقت و هزینه‌ی خود می‌دانند.

از مهمترین مزایایی که راه اندازی سامانه برای مشمولین آموزش مداوم داشته و مورد توجه آن‌ها قرار گرفته است می‌توان به اطلاع رسانی در مورد برنامه‌های آموزشی و همچنین در اختیار قرار دادن جزئیات برنامه‌ها اشاره نمود که البته حدود ۳۰٪ نظر ضعیف و نامطلوب در هر دو زمینه نشان دهنده‌ی نیاز به طراحی و اجرای بهتر اطلاع رسانی‌ها را نشان می‌دهد که با استفاده از شیوه‌های نوین و تبلیغات برنامه‌ها توسط مراکز مجری می‌توان این کاستی را برطرف نمود.

در نهایت نظر مشمولین در خصوص کارایی سامانه یکپارچه آموزش مداوم با ۸۱/۶٪ نظر قابل قبول و بالاتر میزان خوبی از مطلوبیت را در میان این دسته از کاربران سامانه نشان می‌دهد. براساس نظر یوسفی و رضایی آموزش مداوم جامعه‌ی پزشکی بستر مناسبی را جهت بهبود کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی در جامعه فراهم نموده است و اکنون وظیفه‌ی مسئولان و مدیران ارشد نظام بهداشت و درمان کشور است که با استفاده از ظرفیت‌های موجود در آموزش مداوم برای کاستن از ضعف‌ها و افزایش کارایی آن برنامه‌ریزی نمایند (۱۷). با راه اندازی سامانه مذکور گام موثری در جهت بهبود این نظام آموزشی برداشته شده است، گامی که می‌تواند آغازگر تحولی در ارتقاء سطح دانش و مهارت‌های شغلی جامعه پزشکی کشور، بهینه سازی خدمات بهداشتی - درمانی کشور و دستیابی به استانداردهای کارآمد و مطلوب خدمات پزشکی و حرفه‌ای باشد.

قدردانی

بدینوسیله از کلیه همکاران محترم اداره کل آموزش مداوم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مراکز مجری و دبیران محترم برنامه‌های آموزش مداوم و کلیه مشمولین عضو سامانه یکپارچه آموزش مداوم که در مراحل مختلف این پژوهش ما را یاری نمودند، صمیمانه قدردانی و تشکر می‌نماییم.

به گفته‌ی شکورنیا مطالعات انجام گرفته در ایران نشان داده است که بخشی از برنامه‌های آموزش مداوم، به دلیل عدم توجه به شناسایی و اولویت بندی نیازهای آموزشی، پاسخ گوی مشکلات و نیازهای واقعی جامعه هدف نبوده (۱۴) در حالیکه با ثبت نام و عضویت جامعه پزشکی کشور در این سامانه که امکان دسترسی به اطلاعات فردی، تحصیلی و شغلی مشمولین را فراهم نموده است تا حد مطلوبی می‌توان به تعیین و اولویت بندی نیازهای آموزشی افراد پرداخت.

یکی از مهمترین خدماتی که از طریق سامانه به مشمولین آموزش مداوم ارائه می‌گردد صدور انواع گواهی‌های آموزشی می‌باشد که با توجه به نظرسنجی صورت گرفته، صدور گواهی شرکت در برنامه و نیز صدور گواهی نهایی (۱۲۵ امتیازی) با استقبال خوبی از سوی مشمولین روبه رو بوده است. علاوه بر این، صدور و در اختیار گذاشتن کارنامه آموزش مداوم نیز یکی دیگر از خدمات ارائه شده به مشمولین از طریق سامانه می‌باشد، از آنجایی که در جدیدترین روش‌های ارزیابی برنامه‌های آموزش مداوم در کشورهای پیشرو، خودارزیابی مورد توجه می‌باشد (۱۵) و می‌تواند کمک شایانی به مشمولین جهت بررسی وضعیت آموزشی خود نماید، با استفاده از کارنامه‌ی آموزش مداوم که از این طریق در اختیار مشمولین قرار می‌گیرد، افراد به کمبودها و نواقص آموزشی خود پی برده و تا حدود زیادی قادر به سنجش نیازهای خود نیز خواهند بود. به این نکته نیز باید توجه نمود از آنجایی که بنابر نظر میر شاهرزاده بسیاری از مشمولین آموزش مداوم کشور با مشکلاتی نظیر مشغله فراوان، مسئله‌ی ترک محل خدمت، اشتغال در مناطق دور افتاده و... مواجه اند (۱۶)، دسترسی به اطلاعات برنامه‌های آموزشی و امکان دریافت گواهی‌ها از طریق سامانه کمک شایانی را به حل برخی از این مشکلات نموده است.

با ایجاد امکان پرداخت آنلاین از طریق سامانه، ثبت نام در برنامه‌های آموزشی تسهیل شده و نیاز به خدمات مالی به حداقل ممکن کاهش می‌یابد. اگرچه در این خصوص اکثریت پاسخ دهندگان نظر مساعدی دارند اما ۲۶/۴۹٪ آن را مطلوب نمی‌دانند که بخشی از این نارضایتی می‌تواند مربوط به مشکلات دسترسی به خدمات اینترنتی باشد و بخشی از آن به علت بی اطلاعی مشمولین از چنین امکانی در سامانه است که لازمست از سوی مسئولین امر برای

REFERENCES:

1. Khane Masjedi M, Shakornia A, Basir L. [Evaluation of general dentist's opinion about continuous dental education programs in Ahvaz]. Jundishapur Scientific Medical Journal. 2009; 8(3): 331-335. (Persian)
2. Magne N, OGAasland. doctors learning habits: CME activities among Norwegian physicians over the last. BMC Medical Education. 2007 May; 7(10). Available at <http://www.biomedcentral.com/1472-6920/7/10>.
3. Hosseini SJ. [Full text of the Continuing Medical Education law]. Journal of the Head office of Continuing Medical Education. 2000; 7. 1-5. (Persian)
4. Hosseini SJ. [Implementing Regulations, The overall Continuing Medical Education agreement]. Journal of the Head office of Continuing Medical Education. 2000; 7. 5-9. (Persian)
5. Kabiri P, Khastou S, Alami, Tahmasbi Rad M, Riyazi H, Panahandeh L, Ayeen M, Sadrehosseini SM, Monajemi F. [Logical Design of Continuing Education Information System]. Technical Committee on Continuing Medical Education Information System. 2007.P.4. (Persian)
6. Zamani B, Soleimani N. [Study of Interest Stages of high school teachers in the Isfahan to ICT based on Hall & Hard's Accepted Interest-based Model]. JSLI of Shiraz University. 2011; 2(2): 107-132. (Persian)
7. Samiee F, Shariat-Torbaghan S, Khastou S. [Information system of continuing medical education]. Head office of Continuing Medical Education Documents; 2006.p.1. (Persian)
8. Jalali R, Abdul-maleki P, Kahrizi M. [Continuos Nursing Education from Nurses' point of view]. Behbood Journal-The scientific quarterly. 2006; 10(1): 67-75. (Persian)
9. Charkazi A, Rostami M, Keshtkar A, Koochaki G. [The viewpoints of Paramedics Employed in Golestan Province towards Continuing Education Programs]. Iranian Journal of Medical Education. 2009;9(2): 115-122. (Persian)
10. Navabi N, Nazarian M. [General Dental Practitioners' and Faculty Members' opinions about Continuing Dental Education Program in Kerman]. JBUMS Journal of Babol University of Medical Sciences. 2010; 12(1): 34-39. (Persian)
11. Borji A, Imani M, Moradi A. [The study of general practitioners' views on the content of composed programs in Zahedan]. Zahedan Journal of Research in Medical Sciences. 2004; 6(2): 145-151. (Persian)
12. Mohammadi M, Dadkhah B. [Assessment process and Continuing Education of nursing staff in Ardabil's hospitals]. Arums Journal. 2005; 5(3): 271-277. (Persian)
13. Safa A, Kheyrandish M, Zareh S, Asghari N, Safa H. [General practitioners' views about the city of Bandar Abbas in continuing education programs]. Hormozgan Medical Journal. 2006; 10(2): 173-177. (Persian)
14. Shakornia A, Elhampour H, Marashi T, Heidari Sorshajani S. [Concordance of Length and Contents of Continuing Medical Education Programs with Educational Demands of Practicing GPs in Khuzestan Province]. Iranian Journal of Medical Education. 2007; 7(1): 85-91. (Persian)
15. Murgatroyd GB. Continuing Professional Development: The international perspective. General Medical Council; Intelligence Unit Research. Available at http://www.gmc-uk.org/CPD___The_International_Perspective_

Jul_11.pdf_44810902.pdf.

16. Mirshahzadeh N, Tootoonchi M. [The Quality of Books, Questions and Teaching Method of Self-Learning in Continuing Medical Education: The viewpoints of Selflearning Program's Participants in Isfahan University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical

Education. 2007; 7(1): 129-135. (Persian)

17. Yousefy A, Rezaie A. [Continuing Medical Education (CME): A basis for quality improvement of health services]. Iranian Journal of Medical Education. 2000; 1(1): 14-18. (Persian)

